

HET AUDIOLOGISCH CENTRUM ALS SCHAKEL TUSSEN OUDERS, SCHOOL EN HOORTOESTELLEN

Zo af en toe ontmoet je een ouder wiens slechthorende kind is vastgelopen en die geen idee heeft waar hij of zij terecht kan. En soms hoor je dat de reguliere school de weg naar het speciaal onderwijs voor leerlingen met een auditieve en/of communicatieve beperking of het Audiologisch Centrum (AC) niet kent. Of dat een IB'er gewoon niet beseft dat de problemen van een leerling met de slechthorendheid te maken kunnen hebben. En dan wordt er soms maar doorgemodderd.

Esther Carrión

Ester van Rosendaal

Imke Theunissen

Drie gedragswetenschappers, werkzaam bij drie verschillende Audiologische Centra, zouden de problemen van die slechthorende leerlingen graag eerder en beter in beeld willen hebben: Esther Carrión (Amsterdam UMC), Ester van Rosendaal (Auris) en Imke Theunissen (NSDSK). Deze bevlogen gedragswetenschappers spraken (op persoonlijke titel) met FODOKFOSSFORUM over hun wensen en ambities voor slechthorende kinderen. Want een Audiologisch Centrum heeft veel meer te bieden dan een gehooronderzoek of toestelcontrole!

Minder aandacht

De gedragswetenschappers vinden het belangrijk dat zij, net als hun collega-logopedisten en -linguïsten, op hun AC regelmatig meekijken naar slechthorende kinderen. Deze kinderen hebben immers een verhoogd risico op taal-, leer-, sociale en sociaal-emotionele problemen.

Verhoogd risico

Als niet tijdig gesignaleerd wordt dat er iets wringt, kunnen er (grote) problemen ontstaan.

Imke: 'Kinderen komen hier regelmatig: in de eerste periode om de drie maanden, later twee keer per jaar en vervolgens één keer per jaar. Als we deze kinderen goed volgen, kunnen we problemen voor zijn. En we kunnen een relatie met de ouders opbouwen. Dan is de drempel lager om contact op te nemen.'

Ester: 'Slechthorende kinderen in het regulier onderwijs krijgen minder aandacht en preventieve zorg dan bijvoorbeeld dove kinderen met een CI. Het lastige is dat er nog veel verschillen tussen Audiologische

Centra onderling bestaan. Om te komen tot een meer uniform beleid wordt er op dit moment gewerkt aan een landelijke, multidisciplinaire richtlijn voor de hoorzorg aan kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar.'

Uniform beleid en landelijke richtlijn

Ester, Imke en Esther hebben recent een literatuurstudie gedaan naar welke ontwikkelingsdomeinen bij slechthorende kinderen en jongeren onder druk staan. Met deze kennis proberen zij te onder-

bouwen waarom en op welke momenten de inbreng van de gedragswetenschappers van belang is bij het monitoren van het ontwikkelingsverloop van deze groep kinderen en jongeren.

Een constante factor

Esther: 'De kracht van een Audiologisch Centrum ligt in het feit dat professionals met verschillende achtergronden met elkaar kunnen kijken naar waar de kinderen en jongeren, hun ouders, leerkrachten en andere betrokkenen tegenaan lopen. Praktische kennis en ervaring, samen met inzichten uit wetenschappelijke studies, maken dat we zicht krijgen op wat belangrijke momenten zijn in de ontwikkeling van kinderen en jongeren.'

Eerste aanspreekpunt

Daar komt bij dat voor de meeste kinderen en jongeren het bezoek aan een Audiologisch Centrum een constante factor is. Zij wisselen van scholen; onderwijsarrangementen worden soms wel en soms niet aangevraagd en zijn er vaak niet voor de hele schoolloopbaan. Zintuiglijk gehandicapten-(of: ZG-)zorg voor kinderen en jongeren met een auditieve en/of communicatieve beperking wordt lang niet altijd ingezet of is niet nodig. Bond- en lotgenotencontact is niet steeds vanzelfsprekend, net zomin als het lidmaatschap van belangen- of ouderverenigingen als SH-Jong, FOSS of

FODOK. Dit betekent dat de medewerkers van het Audiologisch Centrum vaak de enige of eerste aanspreekpunten zijn bij vragen over het ontwikkelingsverloop en de impact van de auditieve beperking. Welke disciplines ouders tegenkomen op het AC wisselt echter per centrum.

Vroeg meedenken

Als gedragswetenschappers kunnen we al vroeg meedenken: een leerkracht uitleggen waarom een kind op het schoolplein aan de kant staat of hoe gehoorverliezen een werkhouding kunnen beïnvloeden. Het is echter niet altijd vanzelfsprekend dat we vanaf het begin worden gevraagd mee te kijken of te denken.'

Ester: 'Soms komen wij als gedragswetenschappers pas in beeld als er grote problemen zijn. Terwijl, als je ouders en kinderen jaarlijks vraagt naar hoe het gaat op school, met vriendschappen enzovoort, je tijdig problemen kunt onderkennen en aanpakken.'

Imke: 'Als gedragswetenschapper heb je inzicht in hoe slechthorendheid ingrijpt op allerlei aspecten van de ontwikkeling en het dagelijks leven. Wij kunnen hierbij met ouders en scholen meedenken. We kunnen dan bijvoorbeeld wijzen op de wenselijkheid van Ambulante Begeleiding of op de noodzaak van hulpmiddelen, zoals solo-apparatuur. Maar we kunnen ook vaststellen dat de problemen niet met de slechthorendheid te maken hebben en mensen doorverwijzen.'

Waarom gaat de nieuwe richtlijn niet over dove kinderen met een CI of over kinderen met TOS? Dove kinderen met een CI worden doorgaans gevolgd door hun CI-team - al blijken de wijze en de duur van de monitoring erg te verschillen per CI-team. Uit onderzoek dat Esther, Ester en Imke vonden, blijkt dat kinderen met een CI in vergelijking met slechthorende kinderen op diverse fronten beter functioneren. Dat kan te maken hebben met het feit dat de CI-kinderen in de beginfase van de taalontwikkeling veel intensiever en langduriger begeleiding en logopedie krijgen.

Kinderen en jongeren met TOS worden doorgaans minder lang gevolgd door een Audiologisch Centrum. Daarnaast wordt TOS langzamerhand bekender in het regulier onderwijs: de kans dat een docent een leerling met TOS in de klas krijgt, is vele malen groter dan dat zij of hij een dove of slechthorende leerling ziet. Passende hulp voor een leerling met een vermoeden van TOS wordt dan gevonden via een Aanmeldpunt van een van de vier instellingen voor auditief en/of communicatief beperkte leerlingen. Overigens kunnen ook oudere kinderen met (een vermoeden van) TOS wel weer aangemeld worden bij een AC als er nieuwe vragen zijn of zich problemen voordoen.

Jaarlijkse vragenlijst?

Esther, Ester en Imke stellen voor om in het kader van de monitoring onder andere jaarlijks een vragenlijst aan de school te sturen. Zo kan je de ontwikkeling van de slechthorende leerling goed monitoren en eventuele problemen tackelen. Het idee is om, zeker wanneer er bijzonderheden of zorgen gemeld worden, contact te zoeken met ouders en kind. Vervolgens kan er, ook in overleg met de andere collega's van het AC, worden gedacht welke adviezen of begeleiding helpend zijn.

Vooroordelen en emoties

Esther: 'Soms moet je als AC proactiever worden. We kunnen multidisciplinair meedenken na een jaarcontrole bij de audioloog bijvoorbeeld. Vanuit daar wordt soms een afspraak bij de gedragswetenschapper gepland.'

Imke: 'En als ouders zelf vragen hebben,

mogen ze ook altijd aan de bel trekken. Er zijn zoveel zaken waar we bij kunnen helpen of meedenken: problemen op school, gedrags- en sociaal-emotionele problematiek, psycho-educatie, monitoren, spel, opvoeding.'

Esther: 'En ouders mogen ervan uitgaan dat, als ze met een vraag komen waar we geen antwoord op weten, we goed verwijzen naar de juiste instelling: we hebben een redelijk beeld van de sociale kaart.'

Imke: 'We zijn ons ervan bewust dat niet alle ouders en kinderen zitten te wachten op een uitgebreide monitoring of een gesprek of onderzoek bij een gedragswetenschapper. Er komen soms zeker ook vooroordelen en emoties naar boven op het moment dat ouders horen dat "een psycholoog" betrokken is bij het begeleidingsteam op een AC. De ervaring leert dat in deze gevallen een open gesprek soms weerstand

wegneemt. Wanneer we aan de ouders uitleggen waarom we doen wat we doen, namelijk proberen te voorkomen dat een kind vastloopt of dat er hiaten in de ontwikkeling ontstaan, reageren ouders vaak heel positief op onze "bemoeienis". Soms willen ouders echt niet dat er op het AC meer gebeurt dan alleen gehooronderzoek en toestelcontrole. En natuurlijk kan en mag dat.'

Ester: 'Soms weet school zelf niet eens dat ze een hulpvraag hebben, bijvoorbeeld vanwege beperkte kennis van slechthoerendheid. Ik was eens op een school en vroeg of er nog problemen waren. "Nee", was het antwoord. Maar vervolgens bleek wel dat de leerling zijn solo nooit gebruikte, achterin de klas zat en de les dus gewoon niet kon volgen... Ik denk dat het ook goed zou zijn als Ambulant Begeleiders vaker met ons overlegden. Er verandert zoveel in de hoortoestellenwereld.'

Zij zijn de ervaringsdeskundigen

Imke: 'Nu is het nog zo dat het per AC verschilt wat het aanbod is. Je wilt toch eigenlijk dat kinderen en ouders in Limburg en in Friesland dezelfde zorg krijgen. De AC's zijn toe aan een reset. En ik zou graag willen dat ouders, scholen en AB'ers ons zien als een schakel tussen ouders, school en hoortoestellen. Graag zou ik me ook meer richten op oudere leerlingen, bijvoorbeeld voor psycho-educatie. Daarin kunnen we nog wel een slag maken.'

DE FFF-CORONAVERHALEN

Ester: 'Het blijft voor iedereen moeilijk in te schatten wat een kind hoort.

Een Ervaar-SH-circuit kan ook helpen docenten, AD'ers en ouders bewust te maken van wat een kind nodig heeft.

En ik zeg altijd: "Laat leerlingen zelf ook meepraten en meebeslissen over wat ze willen. Zij zijn de ervaringsdeskundigen!"

Esther: 'We hebben het er nu vooral over gehad dat we als AC kunnen monitoren en meedenken over wat een kind/ jongere en zijn omgeving nodig hebben.

Daarnaast is het zo dat op een aantal AC's ook de mogelijkheid is om ouders en kinderen kortdurend te ondersteunen of te begeleiden. Bijvoorbeeld met trainingen zoals de Ajongh (Als je oren niet goed horen) of ToM (Theory of Mind) bij Pento of kortdurende GGZ-behandeling. Ook op dit gebied verschillen de AC's enorm in wat er kan en mag. Het

verschil hangt samen met afspraken met zorgverzekeraars, mogelijkheden om het zorgaanbod "weg te schrijven" onder het grotere aanbod van de organisatie die ZG-zorg biedt of in een enkel geval de gemeente waar men werkt.'

Imke: 'We zijn aan het bekijken of we dit ook voor alle AC's wat meer uniform kunnen krijgen, maar het hangt dus ook van de financieringsstromen af wat er precies mogelijk is of gaat zijn.'

Met al hun plannen zullen deze enthousiaste gedragswetenschappers zich de komende tijd niet gaan vervelen...

Mariën Hannink

Ellen Kemerink, Auris, Ambulant Dienstverlener VO-MBO (12+)

16 maart 2020: de toegangsdeuren tot mijn werk zijn gesloten, de scholen zijn dicht... Hoe kan ik nu mijn werk inrichten en mijn leerlingen en hun docenten de ondersteuning bieden die zij nodig hebben?

Nu, na weken thuisonderwijs, ben ik verbaasd over de mogelijkheden om ook op afstand te begeleiden en te coachen. Videobellen haalt het weliswaar niet bij persoonlijk contact: het laten vallen van stiltes om mijn leerlingen meer tijd te geven is lastiger in te voelen bijvoorbeeld... ik mis de nuance, het lezen van lichaamstaal en mimiek. Maar ik voer begeleidingsgesprekken met leerlingen/studenten, bel met ouders, mentoren en zorgcoördinatoren (en soms met allemaal tegelijk), ben aanwezig tijdens een online les via Zoom en ga vervolgens in gesprek met de leerling, de docent en de tolk over wat er goed ging en wat er eventueel beter kan voor de leerling... Zo waardevol!

Als AD'er is het nu moeilijker om de ondersteuningsbehoeften boven tafel te krijgen, juist bij onze doelgroep, maar ze zijn er wel! Zichtbaar blijven, dat vind ik belangrijk. Ook in coronatijden.

Gepke Boezaard, leder(in) Beleidsmedewerker onderwijs

Belangenbehartiging en corona

Ik heb met plezier meegedaan met de online bijeenkomst voor ouders over onderwijs en corona op 22 april. Vanuit mijn rol als beleidsmedewerker bij leder(in) wil ik weten wat er speelt bij de ouders van de FODOK, een van onze lid-verenigingen. leder(in) zit tijdens deze coronacrisis bijna dagelijks aan tafel bij de diverse ministeries. Daar pleiten we voor passende maatregelen voor onze achterban, bijvoorbeeld een tolk gebarentaal tijdens persconferenties. Weten wat er speelt, kan alleen als leder(in) actief luistert. En dat hebben we zeker gedaan tijdens de informatieavond. Complimenten aan alle ouders, omdat zij ontzettend hun best doen hun kind gelijke kansen te geven!

ieder(in)